مجله دانشگاه علوم پزشکی قم
دوره هشتم، شماره پنجم، آذر ـ دی ۹۳
صفحه ۷۴ الی ۸۰

مقاله پژوهشی
(Original Article)

تحلیل استنادی مقالات مجله دانشگاه علوم پزشکی قم بین سالهای ۱۳۹۱ – ۱۳۸۶

نرگس خالقی[۱]، لبانه لطیفی[۲]، خدیجه علیپور ندوشن[۳*]

چکیده

زمینه و هدف: با توجه به نقش و جایگاه مجلات در ارائه تازه‌ترین مطالب علمی، ارزیابی علمی و دقیق این منابع امری ضروری است. پژوهش حاضر با هدف تعیین وضعیت استنادی در مقالات مجله دانشگاه علوم پزشکی قم انجام شد.

روش بررسی: این پژوهش به‌صورت پیمایشی – توصیفی، با استفاده از روش تحلیل استنادی به بررسی وضعیت استناد در مقالات منتشرشده در مجله دانشگاه علوم پزشکی قم بین سالهای ۱۳۹۱-۱۳۸۶ (از شماره ۲۴-۱) پرداخته است.

یافته‌ها: در این مطالعه، اطلاعات کتاب‌شناختی (استنادات) مقاله‌های ۲۴ شماره مجله علوم پزشکی قم مورد بررسی قرار گرفت. ۱۰۳۹ نفر در نگارش ۲۵۴ مقاله طی سالهای ۱۳۹۲-۱۳۸۶ همکاری داشتند. اکثر مقالات به شکل همکاری گروهی ۴، ۳ و ۲ نفره و فقط ۴ مقاله به‌صورت تک‌نویسنده تألیف شده بود. زنان به شکل قابل‌توجهی (۴۰٪) در تألیف مقالات سهیم بودند. بیشترین منابع مورد استناد، مربوط به منابع اطلاعاتی منتشرشده در سالهای ۲۰۰۹-۲۰۰۵ (۳۳/۱٪) و بیشترین استناد به مجلات (۸۵/۴٪) و پس از آن کتاب بود. بیشترین استنادها به منابع لاتین (۹۳/۳٪) و بیشترین مرتبه علمی مؤلفان مقالات به مرتبه استادیاری و پس از آن کارشناسی ارشد تعلق داشت.

پراستنادترین مجله لاتین "The New England Journal of Medicine" و پراستنادترین مجله فارسی، "مجله دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی" تعیین شد. پراستنادترین نویسندگان در بررسی استنادات مقالات، "پرهام"، "زرین‌دست"، "محب‌علی"، همچنین پرکارترین مؤلفان مقالات مجله علوم پزشکی قم، "هدی احمری طهران"، "یاسر تبرایی" و"محمدرضا قدیر" بودند.

نتیجه‌گیری: با توجه به اینکه در این مطالعه بیشتر به مجلات استناد شده بود، لذا لازم است تا دسترسی پژوهشگران به مجلات هسته و پراستناد حوزه پزشکی و حوزه‌های مرتبط، از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر همواره فراهم شود. همچنین کتابخانه دانشگاه لازم است در تأمین نیازهای اطلاعاتی محققان و اعضای هیئت علمی کوشا بوده و مسئولان نیز به تجهیز کتابخانه به منابع روزآمد اهتمام ورزند.

کلید واژه‌ها: تحلیل استنادی؛ مجله علوم پزشکی قم؛ دانشگاه علوم پزشکی قم؛ قم، ایران.

[۱]مربی علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران.

[۲]کارشناس علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران.

[۳]کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

[*]نویسنده مسئول مکاتبات:
خدیجه علیپور ندوشن، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران؛

آدرس پست الکترونیکی:
alipour8@gmail.com

تاریخ دریافت: ۹۲/۵/۲۳

تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۱/۱۵

لطفاً به این مقاله به‌صورت زیر استناد نمایید:

Khaleghi N, Latifi L, Alipour Nodoushan Kh. Citation analysis of articles of the Journal of Qom University of Medical Sciences during 2007-2013, Iran Qom Univ Med Sci J 2014;8(5):74-80.

مقدمه

هرساله صدها هزار مقاله علمی و پژوهشی در نشریات سراسر جهان منتشر می‌شود. مقالات منتشرشده در مجلات تخصصی به‌دلیل تازگی، کوتاه‌بودن مطالب، سرعت انتقال مطالب، ارزان بودن، تحلیل‌های بسیار دقیق از موضوع‌های پیچیده علمی و فنی، چاپ و توزیع سریع‌تر، دسترسی آسان‌تر، معرفی آخرین پژوهش‌ها، انتقادها، بررسی‌های اهل فن، تنوع مطالب، شکل ارائه و گاه زبان و بیان رساتر، به‌طور معمول برای پژوهشگران جذابیت بیشتری دارد (۱). هریک از این مقالات، حاوی فهرست قابل‌توجهی از استنادها به آثار مرتبط قبلی در قالب پانویس و یا فهرست منابع می‌باشد که بیانگر استناد نویسنده یا نویسندگان مقاله به مقالات، کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها و یا هر نوع منبع علمی دیگری است. در انجام هر فعالیت علمی، آگاهی از فعالیت‌های علمی مرتبط که در گذشته انجام‌شده، ضروری است؛ چراکه بررسی آثار دیگران، استفاده از اندیشه‌های پویا و ارتباط آن اندیشه‌ها با قلمرو فکری خود، برای تحلیل بهتر و دقیق‌تر جنبه‌های موضوعات علمی و غنا بخشیدن به میراث فکری خود، وظیفه هر پژوهشگر است (۲). Sandison معتقد است استناد، تنها مجموعه‌ای از اطلاعات کتاب‌شناختی در پایان هر مقاله به‌عنوان یادداشت‌های آخر، پانویس‌ها و غیره یا داده‌های استخراج‌شده از نمایه استنادی نیست. در حقیقت استناد، نشان‌دهنده تصمیم یک نویسنده بوده که می‌خواهد رابطه بین مدرکی را که در دست تهیه دارد با نوشته دیگر نشان دهد (۳). از این‌رو، شالوده و ساختار نظام‌مند هر مقاله‌ای را استنادهای آن تعیین کرده و پیکره دانشی که در یک مقاله نمود پیدا می‌کند نیز برپایه استنادها و ارجاعاتی است که در آن مقاله وجود دارد. همچنین هر ارجاع، احترامی‌است که یک مدرک برای مدرکی دیگر قائل می‌شود. به بیانی دیگر، استنادها نوعی پیوند میان آراء و مفاهیم پراکنده پژوهشی به شمار می‌روند (۴). با توجه به نقش و جایگاه مجلات در ارائه تازه‌ترین مطالب علمی؛ ارزیابی علمی و دقیق این منابع امری ضروری است. بدین‌منظور از روش تحلیل استنادی استفاده می‌شود. تحلیل استنادی یکی از حوزه‌های فرعی کتاب‌سنجی و علم‌سنجی است که با استفاده از روش‌های آماری به تجزیه و تحلیل استنادهای موجود در منابع و مدارک می‌پردازد.

از سال ۱۹۶۳ از روش تحلیل استنادی، استفاده‌های گوناگونی‌شده که موارد عمده آنها عبارتند از: بهبود کنترل کتاب‌شناختی متون رشته‌ای مختلف، تعیین منابع هسته، گروه‌بندی منابع، ردگیری گسترش اندیشه‌ها، رشد متون علمی، پیش‌بینی روند انتشارات، تبیین الگوی استفاده از انواع منابع در فهرست منابع، مآخذ و سیاستگذاری برای مجموعه‌سازی کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی (۵).

در مجموع، تحلیل استنادی، ما را در حوزه‌هایی مانند تاریخ علم، ترسیم ساختار موضوعی رشته‌های مختلف علمی، ارزیابی مجموعه کتابخانه‌ها، شناسایی روابط بین مجله‌ها، کشف گرایش نویسندگان مقاله‌ها در استفاده از منابع متفاوت اطلاعاتی (کتاب، مقاله، پایان‌نامه، ...)، تعیین میزان روزآمدی منابع مورد استفاده در آثار نویسندگان و تعیین مجلات، کتاب‌ها و نویسندگان پراستناد یاری می‌کند. بنابراین، با استفاده از روش تحلیل استنادی می‌توان عادت‌ها، گرایش‌ها و رفتارهای استفاده‌کنندگان را در استفاده از متون پیشین بررسی کرد (۶). مجله دانشگاه علوم پزشکی قم از سال ۱۳۸۶ تاکنون به‌طور منظم به چاپ رسیده و در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) نمایه می‌شود. این مجله، دارای درجه علمی – پژوهشی بوده و در زمینه‌های موضوعی پزشکی و پیراپزشکی مقاله می‌پذیرد. اکنون، پس از گذشت ۶ سال از انتشار آن، با توجه به کاربرد مهم مجله‌های علمی در انجام پژوهش‌ها، ارزیابی فعالیت‌های انجام‌شده به‌منظور رفع کاستی‌ها و تدوین برنامه‌های مناسب، ضروری به‌نظر می‌رسد. لذا در مطالعه حاضر با استفاده از تحلیل استنادی مقالات وضعیت استناد در مقالات مجله دانشگاه علوم پزشکی قم مورد بررسی قرار گرفت.

روش بررسی

در این پژوهش به‌صورت پیمایشی توصیفی، با استفاده از روش تحلیل استنادی، وضعیت استناد در مقالات منتشرشده در مجله علوم پزشکی قم بین سالهای ۱۳۹۱-۱۳۸۶ (از شماره ۲۴-۱) مورد بررسی قرار گرفت. اطلاعات مربوط به هر مقاله، از نسخه الکترونیک آن (فایل ورد) استخراج و براساس پرسشهای پژوهش، در فایل‌های متعدد سازماندهی شدند.

پس از استخراج استنادهای هر مقاله، اطلاعات آنها مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها

جمع کل استنادهای ۲۵۴ مقاله مورد بررسی، ۵۸۰۹ مورد و میانگین استناد در هر مقاله ۲۲/۹ مورد بود. بیشترین میزان استناد در سال ۱۳۹۱ به تعداد ۱۴۴۲ استناد (۲۴/۸٪) در ۶۰ مقاله و میانگین ۲۴/۰۳ استناد برای هر مقاله بوده است.

کمترین میزان استناد مربوط به سال ۱۳۸۶ با ۶۴۶ استناد (۱۱/۱٪) در ۳۲ مقاله و میانگین ۲۰/۱ استناد در هر مقاله بود. از نظر میانگین توزیع استنادها در طی سالهای مورد بررسی در هر مقاله، بیشترین سهم به سال ۱۳۸۹ با میانگین ۲۶/۳ استناد در هر مقاله و کمترین میزان به سال ۱۳۸۶ با میانگین ۲۰/۱ استناد در هر مقاله تعلق داشت (جدول شماره ۱). از مجموع ۱۰۳۹ نویسنده، ۶۵۰ نفر از نویسندگان مقالات، مرد و ۳۸۹ نفر زن بودند. حضور زنان محقق حوزه علوم پزشکی در مقالات این نشریه نزدیک به ۴۰٪ بود.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی مقالات، استنادها و میانگین آنها در مجله دانشگاه علوم پزشکی قم بین سالهای ۱۳۹۱–۱۳۸۶

عنوان	مقالات		استنادها		میانگین استناد در هر مقاله
سال	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
۱۳۸۶	۳۲	۱۲/۶	۶۴۶	۱۱/۱	۲۰/۱
۱۳۸۷	۳۴	۱۳/۴	۷۱۷	۱۲/۳	۲۱/۰۸
۱۳۸۸	۳۵	۱۳/۸	۷۵۴	۱۳	۲۱/۵
۱۳۸۹	۳۷	۱۴/۶	۹۷۳	۱۶/۸	۲۶/۳
۱۳۹۰	۵۶	۲۲	۱۲۷۷	۲۲	۲۲/۸۲
۱۳۹۱	۶۰	۲۳/۶	۱۴۴۲	۲۴/۸	۲۴/۰۳
جمع	۲۵۴	۱۰۰	۵۸۰۹	۱۰۰	۲۲/۹

در نگارش مقالات مورد بررسی، ۱۰۳۹ نفر محقق شرکت داشتند. از این میان، ۴ مقاله را یک نفر، ۲۹ مقاله را ۲ نفر، ۶۱ مقاله را ۳ نفر، ۷۴ مقاله را ۴ نفر و ۸۶ مقاله را بیشتر از ۴ نفر نوشته بودند (جدول شماره ۲).

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی نویسندگان مقالات براساس جنسیت و میزان مشارکت آنها در تألیف مقاله‌های گروهی

پدیدآورندگان	یک نویسنده		دو نویسنده			سه نویسنده			چهار نویسنده			بیشتر		
سال	تعداد مقالات	زن	مرد	تعداد مقالات	زن	مرد	تعداد مقالات	زن	مرد	تعداد مقالات	زن	مرد	تعداد مقالات	زن	مرد
۱۳۸۶	–	–	–	۵	۶	۴	۶	۷	۱۱	۱۱	۱۳	۳۱	۱۰	۱۶	۴۶
۱۳۸۷	۱	–	۱	۳	۱	۵	۱۱	۱۶	۱۷	۸	۱۵	۱۷	۱۳	۲۶	۴۰
۱۳۸۸	۱	۱	-	۳	۴	۲	۶	۹	۹	۸	۱۵	۱۷	۱۷	۲۷	۶۴
۱۳۸۹	۲	۱	۱	۵	۳	۷	۷	۵	۱۶	۱۰	۱۷	۲۳	۱۱	۱۸	۵۱
۱۳۹۰	–	–	-	۹	۱۰	۸	۱۶	۲۶	۲۲	۱۵	۱۹	۴۱	۱۷	۳۲	۶۲
۱۳۹۱	–	–	–	۴	۶	۲	۱۵	۲۷	۱۸	۲۲	۳۱	۵۷	۱۸	۳۰	۷۹
جمع	۴	۲	۲	۲۹	۳۰	۲۸	۶۱	۹۰	۹۳	۷۴	۱۱۰	۱۸۶	۸۶	۱۵۷	۳۴۱

بیشترین میزان استناد با ۸۵/۴٪ به مجلات اختصاص داشت و پس از آن کتاب‌ها با ۱۰/۷٪ در مرتبه دوم قرار گرفتند، کمترین میزان استناد با ۰/۵٪ مربوط به پایان‌نامه بود (جدول شماره ۳). از بین ۲۵۴ مقاله مورد بررسی، تعداد ۵۴۸۱ مورد (۹۵/۳٪) به منابع لاتین و ۳۲۸ مورد (۵/۷٪) به منابع فارسی استناد شده بود. پرکارترین نویسندگان به ترتیب: هدی احمری طهران، یاسر تبرایی، محمدرضا قدیر با ۸ مقاله؛ مهدی نوروزی با ۷ مقاله و امیرحسین قانونی با ۶ مقاله بودند (جدول شماره ۴).

جدول شماره ۳: توزیع فراوانی انواع محمل‌های اطلاعاتی مورد استناد در مقالات علوم پزشکی قم

نوع منابع اطلاعاتی	فراوانی	درصد
مجله	۴۹۶۴	۸۵/۴
کتاب	۶۲۰	۱۰/۷
منابع الکترونیکی	۱۵۶	۲/۷
پایان‌نامه	۳۰	۰/۵
سایر	۳۹	۰/۷
جمع	۵۸۰۹	۱۰۰

جدول شماره ٤: پرکارترین نویسندگان مقالات مجله علوم پزشکی قم

مؤلف	تعداد مقاله
هدی احمری طهران	۸
یاسر تبرایی	۸
محمدرضا قدیر	۸
مهدی نوروزی	۷
امیرحسین قانونی	۶
محسن اخوان سپهی	۵
عابدین ثقفی‌پور	۵
محمد خزایی	۵
کاظم ندافی	۵
محمد عباسی	۵
ولی‌اله حسنی	۴
اکرم حیدری	۴
محمود پرهام	۴
محمدرضا زرین‌دست	۴
احمد شجری	۴
مرتضی صفدری	۴
خدیجه علی‌پورندوشن	۴
بابک فرزین‌نیا	۴
علیرضا کوهپایی	۴
امیرحسین محوری	۴
ناهید مهران	۴
مینو موحدی	۴

بیشترین منابع مورد استناد مقالات به ترتیب مربوط به منابع اطلاعاتی منتشرشده در سالهای ۲۰۰۹–۲۰۰۵ با ۳۳/۱٪، منابع اطلاعاتی منتشرشده در سالهای ۲۰۰۴–۲۰۰۰ با ۳۲٪ و منابع اطلاعاتی منتشرشده در سالهای ۱۹۹۹–۱۹۹۵ با ۱۵/۵٪ از کل استنادات بود. کمترین میزان استناد به منابع منتشرشده در سالهای ۱۹۸۴–۱۹۸۰ با ۱/۶٪ از کل استنادات، به منابع منتشرشده در این سالها تعلق داشت. لازم به ذکر است که سال نشر ۱/۳٪ از کل منابع اطلاعاتی مورد استناد مقالات، نامشخص بوده است (جدول شماره ۵).

جدول شماره ۵: توزیع فراوانی سال نشر انواع منابع اطلاعاتی مورد استناد

سال انتشار منابع اطلاعاتی	تعداد استنادها	درصد فراوانی استنادها
تا سال ۱۹۷۹	۱۴۲	۲/۴
۱۹۸۴–۱۹۸۰	۹۰	۱/۶
۱۹۸۹–۱۹۸۵	۱۷۵	۳
۱۹۹۴ – ۱۹۹۰	۴۵۳	۷/۸
۱۹۹۹ – ۱۹۹۵	۹۰۲	۱۵/۵
۲۰۰۴ – ۲۰۰۰	۱۸۵۶	۳۲
۲۰۰۹ – ۲۰۰۵	۱۹۲۵	۳۳/۱
۲۰۱۲ – ۲۰۱۰	۱۹۱	۳/۳
نامشخص	۷۵	۱/۳
کل منابع	۵۸۰۹	۱۰۰

بیشترین میزان مشارکت در تألیف مقالات مجله علوم پزشکی قم، به ترتیب به استادیار با ۲۴/۴٪، کارشناس ارشد با ۱۷/۸٪ و دانشیار با ۱۱/۲٪ تعلق داشت و کمترین میزان متعلق به دستیار با ۱/۷٪ و فوق‌تخصص با ۱/۸٪ بود (جدول شماره ۶).

جدول شماره ٦: توزیع فراوانی مرتبه علمی مؤلفان مقالات

نوع مدرک	فراوانی	درصد
دستیار	۱۴	۱/۷
کارشناس	۵۵	۶/۷
کارشناس ارشد	۱۴۶	۱۷/۸
دانشجوی دکتری	۵۳	۶/۵
مربی	۸۷	۱۰/۶
استادیار	۲۰۰	۲۴/۴
دانشیار	۹۲	۱۱/۲
استاد تمام	۶۸	۸/۲
پزشک عمومی	۵۱	۶/۲
پزشک متخصص	۴۰	۴/۹
فوق‌تخصص	۱۵	۱/۸
جمع	۸۲۱	۱۰۰

در مورد گرایش موضوعی مقالات، مجله علوم پزشکی قم در ۲۴ شماره به ۵۰ موضوع پرداخته بود که بیشترین مقالات درباره موضوعات زیر می‌باشند: بارداری و بهداشت محیط (هرکدام ۱۵مقاله)؛ میکروب‌شناسی و بیماری‌های زنان و زایمان (۱۳ مقاله)؛ داروشناسی، روانپزشکی و فیزیولوژی (۱۱ مقاله)؛ بیماری‌های گوارش، بیماری‌های غدد درون‌ریز و متابولیسم، بیماری‌های عفونی، بیهوشی، بهداشت حرفه‌ای (۱۰ مقاله)؛ تغذیه (۹ مقاله)؛ ایمونولوژی (۸ مقاله)؛ بیوشیمی، بیماری‌های کودکان و ژنتیک

(۷ مقاله)؛ جراحی و روانشناسی (۶ مقاله)؛ بیماری‌های قلب – عروق و بیماری‌های مغز و اعصاب (۵ مقاله). برای تعیین پراستنادترین مجلات در مجله علوم پزشکی قم، ابتدا سیاهه‌ای از تمامی عناوین مورد استناد به ترتیب نزولی دفعات استناد به آنها تهیه شد، سپس عنوان مجلاتی‌که کمتر به آنها استناد شده بود از فهرست حذف گردید. در آخر نیز فهرستی از مجلات لاتین و فارسی که بیشتر از بقیه مورد استناد واقع شده بودند، تهیه شد.

یافته‌ها در جدول شماره ۸ نشان می‌دهد در مجموع، ۴۹۶۴ استناد به مجلات صورت گرفته است که از این تعداد، مجله لاتین "The New England Journal of Medicine" بیش از سایر مجلات؛ یعنی ۴۶ بار مورد استناد قرار گرفته است. همچنین به دلیل بالا بودن حجم مجلات لاتین، از آوردن مجلاتی‌که کمتر از ۱۴ استناد به آنها شده است، خودداری گردید (جدول شماره ۷) .

جدول شماره ۷: توزیع فراوانی مجلات پراستناد لاتین

تعداد استناد	مجلات پراستناد لاتین	تعداد استناد	مجلات پراستناد لاتین
۱۹	Chest Journal	٤٦	The New England Journal of Medicine
۱۸	Pediatrics	۳۸	Journal of Clinical Microbiology
۱۸	Journal of Advanced Nursing	۳۷	Journal of Hepatology
۱۷	Environmental Health Perspectives J	۳٦	Journal Obstetrics and Gynecology
۱۷	PNAS: Proceedings of the National Academy of Sciences	۳٦	Lancet
۱۷	The Journal of Infectious Diseases	۳٤	Diabetes Care
۱۷	Water Research	۳٤	Journal of Urology
۱٦	Fertil Steril	۲٦	Journal of Nutrition
۱٦	The American Journal of Gastroenterology	۲۳	Pain
۱٦	Journal of Applied Physiology	۲۳	JAMA: Journal of the American Medical Association
۱٥	Nature	۲۲	American Journal of Ophthalmology
۱٤	The American Jornal of Clinical Nutrition	۲۱	Journal of Ethnopharmacology
۱٤	Circulation	۲۰	Gastroenterology
۱٤	European Journal of Applied Physiology	۱۹	Gut

مجلات پراستناد فارسی عبارت بودند از: مجله دانشکده پزشکی، دانشگاه شهید بهشتی (۱۳ استناد)؛ مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین (۱۱ استناد)؛ فصلنامه پژوهش حکیم، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی گرگان، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کاشان و مجله طبیب شرق (دانشگاه زاهدان) (۷ استناد)؛ مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی یزد، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، مجله علمی دانشگاه شهید صادقی، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قم، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی همدان (۶ استناد)؛ مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان (۵ استناد). در ۲۴ شماره از مجله علوم پزشکی قم، پرهام با ۲۰ مرتبه استناد، زرین‌دست و محب‌علی با ۱۶ مرتبه استناد و جوادیان با ۱۵ مرتبه استناد؛ بیشترین تعداد استناد را به خود اختصاص دادند (جدول شماره ۸).

جدول شماره ۸: پراستنادترین نویسندگان ایرانی و خارجی در مجله دانشگاه علوم پزشکی قم

نویسنده	تعداد استناد	نویسنده	تعداد استناد
Parham P.	۲۰	Nordmann P.	۸
Zarrindast MR.	۱۶	Javadi MA.	۷
Mohebali M.	۱۶	Chen CH.	۷
Javadian E.	۱۵	Kamalinejad M.	۷
Rassi Y.	۱۳	Talley NJ.	۷
Nadim A.	۱۳	Zhang Y.	۷
Hauth JC.	۱۲	Malekzadeh R.	۷
Azizi F.	۱۲	Maldonado R.	۷
Martin MP.	۱۱	Mohammadi MR.	۷
Yaghoobi Ershdi MR.	۱۱	Javadi MA.	۷
Martin MP.	۱۱	Bloom SL.	۷
Leveno KJ.	۱۱	Cole TJ.	۷
Wenstrom K.	۱۰	Eriksson M.	۷
Mahvi AH.	۹	Eriksson S.	۷
Braunwald E.	۹	Heathcote EJ.	۷
Mahvi AH.	۹	Kimiagar M.	۷
Ardalan	۸	Kobya M.	۷
Bazrafshan E.	۸	Lanier LL.	۸
Arab M.	۸	Poirel L.	۷
Sharifirad G.	۸	Stanway G.	۷
Ardalan	۸	Thomas AW.	۷
Cleeland CS.	۸	Uhrberg M.	۷
Gardiner CM.	۸	Bloom SL.	۷
Hadziyanis SJ.	۸	Cole TJ.	۷

بحث

بررسی مقالات و اطلاعات کتابشناختی (استنادات)، ۲۴ شماره مجله علوم پزشکی قم نشان می‌دهد ۱۰۳۹ نفر در نگارش ۲۵۴ مقاله طی سالهای ۱۳۹۲-۱۳۸۶، همکاری داشته‌اند. اکثر مقالات به شکل همکاری گروهی تألیف شده و فقط ۴ مقاله تک‌نویسنده بوده است.

زنان به شکل قابل‌توجهی (۴۰٪) در تألیف مقالات سهیم بودند که بیانگر میزان مشارکت قابل‌توجه زنان در حوزه پزشکی است. نتایج مطالعه دادگر و همکاران (۷) در حوزه فلسفه، خلاف این امر را نشان می‌دهد؛ چراکه زنان در مجله مورد بررسی (فلسفی- کلامی)، تألیف ۱۰ مقاله از ۱۸۰ مقاله را به عهده داشته‌اند. بیشترین منابع مورد استناد مقالات نیز مربوط به منابع اطلاعاتی منتشرشده در سالهای ۲۰۰۹-۲۰۰۵ (۳۳/۱٪) بوده است. همچنین موضوعات مقالات بیشتر در خصوص بهداشت محیط، بارداری، بیماری‌های زنان، زایمان و میکروب‌شناسی می‌باشد.

بیشترین استناد به مجلات (۸۵/۴٪) و پس از آن کتاب بوده است. یافته‌های حاصل از تحقیقات انجام‌شده توسط جاهد (۸)، عصاره (۹)، فخاری (۱۰) و فراشبندی (۱۱) نیز در حوزه بهداشت و پزشکی، حاکی از آن است که در این حوزه، استنادها بیشتر به مجلات بوده که به‌نظر می‌رسد به دلیل تازگی و روزآمدی بیشتر مقالات مجلات در مقایسه با کتاب و سایر منابع بوده است. همچنین بیشترین استنادها به منابع لاتین (۹۳/۳٪) گزارش شد. در تحقیقات رضائیان و همکاران (۳)، فرج‌پهلو و همکاران (۱۲)، توسلی و همکاران (۱۳)، استناد به منابع لاتین بسیار بیشتر از منابع فارسی بود و بیشترین مرتبه علمی مؤلفان مقالات؛ مرتبه استادیاری و پس از آن کارشناسی ارشد اعلام شد.

در مطالعه حاضر، پراستنادترین مجله لاتین، "The New England Journal of Medicine" و "Journal Of Clinical Microbiology" و پراستنادترین مجله فارسی"مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی" تعیین شد

که این نتایج با یافته‌های پژوهش رضائیان و همکاران (۳)، توسلی و همکاران (۱۳) همخوانی داشت. در مطالعه حاضر، پراستنادترین نویسندگان در بررسی استنادات مقالات "پ. پرهام"، "م.ر. زرین دست"، "م. محب علی" و "الف. جوادیان" و پرکارترین مؤلفان مقالات "هدی احمری طهران"، "یاسر تبرایی" و"محمدرضا قدیر" بود.

نتیجه‌گیری

در مطالعه حاضر پس از بررسی استنادات مقالات به‌نظر رسید نام مجلات به شکل‌های اختصاری متفاوتی درج شده است. لذا پیشنهاد می‌گردد در استناددهی به مجلات فارسی و لاتین، یکدستی در نوشتن نام مجلات رعایت شود. همچنین از آنجایی‌که بیشتر استنادات به مجلات بوده، لازم است تا دسترسی پژوهشگران به مجلات هسته و پراستناد حوزه پزشکی و حوزه‌های مرتبط از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر همواره فراهم گردد. از طرفی، کتابخانه دانشگاه لازم است در تأمین نیازهای اطلاعاتی محققان و اعضای هیئت علمی کوشا بوده و مسئولان نیز به تجهیز کتابخانه به منابع روزآمد اهتمام ورزند. همچنین، برگزاری کارگاه‌های آموزشی در خصوص آشنایی با پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط و روش‌های پیشرفته جستجوی اطلاعات علمی از منابع اینترنتی، می‌تواند پژوهشگران را در استفاده از منابع روزآمد و معتبر یاری نماید.

References

1. Soltani S. Introduction to Iranian Journal of Information Science. Faslname-ye Ketab 1998;(1):65-87. [Full Text in Persian]

2. Davarpanah MR. Position of citation in scientific activities. Faslname-ye Ketab 2005;63:87-96. [Full Text in Persian]

3. Rezaeian F, Asareh F. Citation analysis of post-graduate students' theses of Medical School of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences in 1999-2011. Jontashapir 2012;3(2):361-71. [Full Text in Persian]

4. Mokhtari-nabi E, Mokhtari-memar H. Citation analysis of management articles accepted journals in national commition of scientific journals assessment during 1997-2002. J Psych Edu 2005;35(2):137-158. [Full Text in Persian]

5. Powell R. Basic research methods for librarians. Hariri N, Translator. Tehran: Islamic Azad University, 2000. [Text in Persian]

6. Companro JM. Citation analysis. In international encyclopedia library and information science. 2nd ed. New York: Routledge; 2003. p. 76-78.

7. Dadgar A, Karimi, R, Ebadollah J. Citation analysis of journal of philosophical-theological research during 1990-2009. Philosophical-Theological Res 2011;11(1):286-314. [Full Text in Persian]

8. Jahed H. Citation analysis of Thesis References, Shahid Beheshti University of Medical Sciences during 1979-1994. M.A. Degree Theses in Information Science. Iran Medical Science University; 1994. [Text in Persian]

9. Asareh F. Review of citations in Persian Medical Journals: Medical faculties of Tehran, Shahid Beheshti and Mashad Universities during 1354-1356. M.A. Digree Theses in Information Science. Faculty of Pscycology and Education; 1985. [Text in Persian]

10. Fakhari H. Citation analysis of post-graduate students' theses of Hygen Faculty of Tehran University during 1358-1370. M.A Degree Theses in Informaton Science. Management and Medical Information Faculty, Iran Medical Science Faculty; 1994. [Text in Persian]

11. Farashbandy Zare F, Parsaii Mohammadi P. Citation analysis of Journal of Ahvaz University of Medical Sciences during 1986-2005. Ahvaz: Ahvaz University of Medical Sciences; 2007. [Text in Persian]

12. Farajpahloo A, Zamani M. Citation analysis of reference of Theses in chemical field, Shiraz and Ahvaz University during 2001- 2008. Q J Epistemol 2010;3(11):77-90. [Full Text in Persian]

13. Tavasoli M, Davari N, Shahi N. Citation analysis of Theses of Hormozgan Medical Science Universities. J Hormozgan Med 2008;12(3):201-206. [Full Text in Persian]